

2012-07-27

Brev från La Palma

Högsommar. I krabbans eller kräftans tecken, juli månad.

Uti krabban skall man bruka
agrimonia, laktuka,
ättika och ruteblad,
föra sig i nya kläder,
njuta fältens arla väder,
källans dryck och svala bad,
item låta leverns åder;
så den gamla boken råder,
vill du vara sund och glad. (E. A. Karlfelt, Fridolins visor, 1914)

Bondepraktikan ger kloka råd. Så här års bör vi nyttja agrimonia, eller med det svenska namnet småborre, *Agrimonia eupatoria*, en mycket gammal läkeört. Den användes förr för att tvätta och desinficera sår och invärtes mot allehanda krämpor, men den sägs också ge ett mycket gott örtte. Vi bör äta laktuka, dvs. grön sallat med vinäger och vinruta. (En liten mängd finklippt vinruta är ingen dum tillsats till salladen, även om lukten inte är inbjudande. Den var mycket populär i det romerska köket och det är en eldgammal medicinalväxt, gärna intagen i brännvin, som den italienska Grappa alla ruta.) Stiga upp tidigt och utföra allt arbete på fälten innan det blir för varmt, dricka mycket vatten, bada eller duscha svalt, men att slå åder har kommit ur bruk. Det är kanske synd, för det är ett bra botemedel mot högt blodtryck, har jag läst. Högt blodtryck med åtföljande kolesterol drabbar de flesta här numera, när de äntligen har fått råd att äta festmat till vardags.

Sommar, sommar, sommar! Nu är det sommar, nu är det sol, men inga blommor i hagen. Dels har vintern varit den torraste på hundra år, dels torkar allting normalt bort så här års utom trädgårdsväxterna och de måste man vattna praktiskt taget dagligen om de ska överleva. Bara geranierna klarar sig med lite mindre.

Jag undrar om det någonstans i världen finns så många visor och sånger och schlagers och musik överhuvud taget om sommar och sol som i Sverige? Möjligen i de övriga skandinaviska länderna. Det är naturligt med tanke på den långa, mörka vintern. I spanskt språkområde tror jag inte det finns någon. I södra Italien har vi *O sole mio*, men den har inte med vintern att göra utan med de svåra höst- och vårstormarna, och det är nog den enda.

I Sverige är sommar och sol förbundet med allt livets goda. Sunnanvind! Det lilla solskenet som tittar in kunde gärna få titta in lite oftare. Petter Sunnaväder, politiker, kaplan hos Svante Nilsson Sture och senare biskop, måste ha varit en trevlig karl, fast det gick illa för honom till slut. Han avrättades 1527 i Uppsala.

Vårt skyddshelgon är La Virgen del Carmen, den heliga jungfrun av berget Carmel i Israel. Hon firas i byfesten 16 juli (NOS 2003:4). Tills dess brukar vädret vara behagligt med svala nätter, varmt solskenet och sval skugga. Men nu börjar det!

Nu kommer sommarkrämpen. Hur ska jag stå ut? Jag räknar dagarna tills högsommaren är förbi, men det dröjer, för än har inte Sirius sigit upp över horisonten i Egypten då hundedayarna börjar och vi går in i Lejonets tecken. Då, om inte förr, kommer den verkliga sommarhettan.

2012-07-27

Kanarieöarnas behagliga klimat, ”evig vår” enligt turistbroschyrerna, beror på nordostpassaden som går fram här. Annars skulle det vara mycket varmare. Men ibland mojnar vinden och det blir sydvind, som nu. Temperaturen stiger snabbt till trettio, trettioen, trettio två ... och fortsätter att stiga ... I skrivande stund, torsdag 19 juli kl. 13.00, är det 38 grader ute och hård vind. Två dagar tidigare var det 40. På natten sjunker temperaturen något, men inte mycket, och det är svårt att sova.

Risken för eld är naturligtvis överhängande. Vi har redan haft ett par bränder. Den senaste var i El Paso, öns mittpunkt. Nio hundra hektar mark brann, men inga hus och ingen människa kom till skada. Branden släcktes i går, men på Tenerife brinner det fortfarande sedan flera dagar. Det brann på La Gomera också, men den elden är också släckt.

Flugorna bits. De biter mig och de biter sår i hundarnas öron så det blöder. Spraya med insektgift är uteslutet. Hundarna blir hysteriska av ljudet, kanske ett atavistiskt minne av väsende orm, och flugorna kommer ändå snart tillbaka. Grannens getstall ligger nära huset, det är därifrån de kommer. Fåglar och ödlor äter sig feta, grodorna i dammen sjunger och äter och och spindlarna bygger sina nät överallt, men det blir nya flugor hela tiden.

Ödlorna är också i tagen. Ibland hör jag geckoödlornas skratt i huset – det låter som en skata på avstånd. De gråa ödlehannarna ute i trädgården har blåa fläckar på halsen nu. Man ser dem slåss överallt och i lidelsens hetta förlorar de ibland fotfästet och ramlar ner rakt framför mina fötter. Då pustar de ett ögonblick och så rusar de på varandra igen. I sinom tid lägger de brunspräckliga honorna äggen i en sandhög eller en kompost, en och en halv centimeter långa ovala ägg med pergamentliknande skal. De nyfödda ungarna är knappt större än tändstickor.

I pinjen på andra sidan vägen har alpkråkorna bo. Nu måste ungarna lära sig flyga, ett vådligt företag. De sitter på en gren och gråter i flera dagar innan de vågar kasta sig ut i den okända rymden. Ett skräckfyllt, jublande ögonblick, och så är de världens herrar.

När det är afrikavind måste allt arbete utomhus vara färdigt senast klockan nio, för då går solen upp som en svetslåga över Roque de Los Muchachos. Affären öppnar klockan åtta och då gäller det att hänga på låset. Sen måste djuren få mat och vatten. Jag har äntligen fått automatisk vattning inlagd, men växterna behöver ändå få lite omsorg och några kanske behöver mer vatten. Småfåglarnas matbehållare måste fyllas.

Man stänger dörrar och fönster, drar för de tunga silvergardinerna och sätter på luftkonditioneringen för att om möjligt stänga värmen ute eller i alla fall hålla huset någotsånär svalt så länge som möjligt. Sedan kan man bara röra sig långsamt och försiktigt och bara utföra enkla saker som inte fordrar ansträngning eller tankearbete. Sy lite kanske, småreparationer men inte tillklippning eller provning framför spegeln, det är för ansträngande. Sticka lite eller virka, men bara i bomullsgarn. Läsa, men igenting avancerat. Blodtrycket sjunker så man blir trög och dum och yr i mössan. Det gäller att räkna vattenflaskorna för att vara säker på att man får i sig tillräckligt mycket vätska – minst två liter om dagen, helst tre.

Åka och bada? Det tar en timme åt vilket håll man än åker. Havet är för stort och för salt för mig, och sen måste man åka hem igen i hettan.

Jag stänger in mig i sovrummet, som är det svalaste rummet i huset, och sover middag en stund. Sedan ligger jag och funderar och dagdrömmer tills solen kommer in genom fönstret vid sängen - det ligger åt nordväst och då går solen snart ner. Ser ängsligt mot himlen. Vilken färg har den? Är solen vit och himlen blekt gröngul, då vet vi att i morgon blir dagen het. Men

2012-07-27

När de röde skyar på himmelen stå,
Om aftonen när solen nedergår,
Den nästa dag bliver gärna skön,
Det giver oss aftonen till lön.

Bondepraktikan har alldeles rätt. När himlen lyser i praktfulla röda flammor och solen går ner i havet som ett eldklot – man kan riktigt höra hur det fräser – då blir det tack och lov svalare.

Men nu gäller det att sätta fart, för nu är det bråttom! Springan mellan solnedgång och natt är mycket liten och det är mycket som måste göras innan det blir becksvart. Djuren måste få mat och vatten igen, trädgården ses över, hundarna måste pysslas om och bli tröstade för värme och loppor och de har säkert fästingar. Det finns ingenting som hjälper. Det kommer hela tiden nya, dyra medel som är effektiva en kort tid, sen blir både loppor och fästingar snabbt immuna och vi är tillbaka i det gamla.

Nu är det ju tack och lov inte afrikavind, sunnavind, hela sommaren. Den kommer och går och det är olika från år till år. Men inte förrän i september kan man börja hoppas på svalare väder, fast det kan dröja ända till oktober. Om vi har tur, regnar det i november, och det blir svamp i skogen. Härliga tider, strålande tider!

Ingegerd Hosinsky